

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.10.2.2024

**Pan
Radosław Malinowski
Prezes Zarządu
Fundacji HAART Poland**

ul. Bartosza Głowackiego 16
20-060 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/003 – Realizacja „Wieloletniego Programu Współpracy Rozwojowej na lata 2021-2030.
Solidarność dla rozwoju”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja HAART Poland (dalej: Fundacja), ul. Bartosza Głowackiego 16, 20-060 Lublin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Radosław Malinowski, Prezes Zarządu od 26 lipca 2018 r. (dalej: Prezes lub Prezes Zarządu).
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań publicznych dotyczących współpracy rozwojowej.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych tj. do 30 września 2024 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeżeli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Joanna Jabłońska-Chyła starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/93/2024 z 4 lipca 2024 r. (akta kontroli tom I str. 1-10)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja realizując w latach objętych kontrolą zadanie publiczne z zakresu współpracy rozwojowej pod nazwą „Let's us have a future! Zwiększenie dostępu do podstawowych usług społecznych, edukacji zawodowej i stabilnego zatrudnienia wśród kobiet, które przeżyły handel ludźmi oraz młodzieży zagrożonej wykluczeniem”, wydatkowała środki finansowe otrzymane z Ministerstwa Spraw Zagranicznych³ zgodnie z zawartymi umowami⁴ na realizację I i II modułu ww. zadania.

Zadanie zostało zrealizowane wspólnie z partnerem kenijskim (HAART Kenya) terminowo, na podstawie zawartych w 2021 r. i w 2022 r. dwóch umów grantowych dotyczących realizacji odpowiednio I i II modułu projektu. Fundacja złożyła terminowo do MSZ sprawozdania końcowe z realizacji poszczególnych modułów oraz zwróciła wraz z należnymi odsetkami niewykorzystane środki finansowe. Zgodnie z zaakceptowanymi przez Ministerstwo sprawozdaniami merytorycznymi za 2021 r. i 2022 r., założone cele i efekty modułów zostały w większości zrealizowane.

Fundacja naruszyła jednak przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵ oraz postanowienia umów zawartych z MSZ dotyczące ewidencjonowania wydatków kwalifikowalnych. W księgach rachunkowych Fundacji w 2021 r. i 2022 r. zarejestrowano bowiem jedynie przelewy podlegających rozliczeniu środków finansowych dla partnera kenijskiego (odpowiednio 606 589,98 zł i 723 073,21 zł), a kwota kosztów faktycznie poniesionych na realizację projektów nie znalazła odzwierciedlenia w księgach i była odpowiednio niższa o 81 583,21 zł, a w 2022 r. wyższa o 86 516,40 zł od przekazanych kwot.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Ministerstwo lub MSZ.

⁴ Umowy nr: DWR/PPR2021/019/2/2021 z 29 września 2021 r. oraz DWR/PPR2021/019/2/2022 z 4 marca 2022 r.

⁵ T.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 120. Dalej: uor

Fundacja ponadto nie wykonała obowiązku informacyjnego nałożonego na nią w przedmiotowych umowach, polegającego na zamieszczeniu na swojej stronie internetowej informacji o wysokości otrzymanych środków z Ministerstwa w ramach I i II modułu realizowanego zadania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja zadań publicznych dotyczących współpracy rozwojowej.

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2024 (do 30 czerwca) Fundacja, we współpracy z partnerem kenijskim, zrealizowała jedno zadanie z zakresu współpracy rozwojowej finansowane ze środków publicznych przekazanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Było to zadanie o charakterze modułowym pod nazwą „Let’s us have a future! Zwiększenie dostępu do podstawowych usług społecznych, edukacji zawodowej i stabilnego zatrudnienia wśród kobiet, które przeżyły handel ludźmi oraz młodzieży zagrożonej wykluczeniem”. W 2021 r. Fundacja realizowała I moduł na podstawie umowy nr DWR/PPR2021/019/2/2021 zawartej 29 września 2021 r., zgodnie z którą na realizację ww. zadania otrzymała dotację w wysokości 678 700 zł. W 2022 r. II moduł został sfinansowany na podstawie umowy nr DWR/PPR2021/019/2/2022 z 4 marca 2022 r. z otrzymanej dotacji w wysokości 930 060 zł.

Zgodnie z ofertą do umowy z 29 września 2021 r., działania programowe w ramach I modułu obejmowały: szkolenia zawodowe dla młodzieży i dorosłych, zapewnienie dostępu do usług społecznych dla kobiet i dzieci – ofiar handlu ludźmi, zapewnienie wsparcia psychologicznego dla personelu HAART Kenya, promocję, monitoring i ewaluację projektu. Oferta załączona do umowy z 4 marca 2022 r. wskazywała na realizację w 2022 r. analogicznych działań programowych w ramach II modułu, a dodatkowo zakładała program wsparcia zatrudnienia dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, kobiet i przedsiębiorców.

(akta kontroli tom I str. 42-45, 70-101, 181-212)

Fundacja na realizację zadania wykorzystwała łącznie 1 525 900,70 zł, tj. 94,85% otrzymanych środków (1 608 760 zł), z tego 595 988,13 zł w 2021 r. oraz 929 912,57 zł w 2022 r. Zgodnie z zawartymi umowami realizacja I modułu została przewidziana na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2021 r., natomiast II modułu na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. Oba zadania (moduły) zostały zrealizowane terminowo. Sprawozdanie z realizacji zadania za 2021 r. MSZ zaakceptowało 29 marca 2022 r., a sprawozdanie za 2022 r. 29 marca 2023 r.

(akta kontroli tom I str. 179-180, 285-288)

2. Umowy zawarte z MSZ przewidywały również terminy poniesienia wydatków, które pokrywały się z terminami realizacji I i II modułu.

Ministerstwo akceptując korektę sprawozdania złożonego przez Fundację po zakończeniu realizacji I modułu, ostatecznie zatwierdziło kwotę dotacji za 2021 r. w wysokości 595 988,13 zł. Zatwierdzona kwota dotacji po zakończeniu realizacji II modułu za 2022 r. wyniosła 929 912,57 zł.

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Fundacji, zwrot niewykorzystanych środków z realizacji I modułu wynikał z przekroczenia ram czasowych projektu i dotyczył kwoty 81 583,27 zł oraz z przeszacowania projektu (1128,60 zł). Zakwestionowane wydatkowanie środków dotyczyło stypendiów szkolnych oraz czesnego, opłacanego

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

beneficjentom projektu za kursy i studia, których ramy czasowe przekraczały okres wyznaczony w umowie o jeden lub więcej miesięcy. Prezes wyjaśnił, iż koordynator projektu w Fundacji po konsultacjach z opiekunem projektu z MSZ, podjęła decyzję o wykreśleniu tych wydatków ze sprawozdania i zwrocie środków poniesionych na działania, które nie spełniały wymogów formalnych umowy. Przekroczenie zakładanych w umowie na 2021 r. terminów realizacji części działań nie miało wpływu na sposób realizacji całego projektu.

(akta kontroli tom I str. 70-82, 179-193, 285-290)

3. Badaniem objęto próbę 112 wydatków dokonanych w 2021 r. i w 2022 r. (po 56 w każdym roku), zakwalifikowanych jako koszty administracyjne projektu oraz koszty programowe. Suma objętych badaniem wydatków za 2021 r. wyniosła 257 187,96 zł i stanowiła 43,2% wydatków wykazanych w sprawozdaniu zaakceptowanym przez MSZ. Wydatki objęte badaniem za 2022 r. wyniosły 238 294,20 zł i stanowiły 25,6% całości wydatków zaakceptowanych przez MSZ. Skontrolowane wydatki, zrealizowane przez Fundację w latach 2021-2022, były związane z projektami i zostały poniesione w terminach określonych w zawartych umowach.

W § 6 obu umów dotacji wskazano, iż koszty wynagrodzeń ponoszone są na podstawie pisemnej umowy o pracę, umowy zlecenia lub innej umowy cywilnoprawnej. W przypadku umów o pracę koszty wynagrodzeń dokumentowane powinny być kartami czasu pracy potwierdzającymi udział osób w realizacji projektu i listami płac ze wskazaniem kwot pochodzących z dotacji MSZ. W okresie realizacji projektu Fundacja zatrudniała na podstawie umowy o pracę w wymiarze ½ etatu jedną osobę na stanowisku koordynatora projektu (od 1 sierpnia 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.) oraz jedną osobę na stanowisku koordynatora ds. zdobywania funduszy (od 17 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r.). Na listach płac za poszczególne miesiące 2021 r. i 2022 r. wykazano kwoty wynagrodzenia pochodzącego ze środków dotacji. Prezes oświadczył, iż praca koordynatorów zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, świadczona ze względu na obostrzenia covidowe w formie telepracy, była przez niego weryfikowana na kilku poziomach. Koordynatorzy mieli bowiem obowiązek codziennego raportowania rozpoczęcia i zakończenia pracy poprzez połączenie się za pośrednictwem komunikatora do wideorozmowy, oznaczania w elektronicznych kalendarzach służbowych przepracowanych godzin wraz z wpisaniem prac i zadań wykonanych w danym dniu, a także raportowania o postępie prac i oznaczania stopnia realizacji zadań w stosownych aplikacjach i programach.

(akta kontroli tom I str. 465-528, tom IV str. 170-467)

Pozostałe koszty na realizację projektu, zgodnie z zawartymi umowami, powinny być ponoszone na podstawie dokumentów źródłowych, w szczególności faktur, rachunków, not księgowych wystawionych przez kontrahentów, biletów, dokumentów rozliczenia podróży służbowych, polis ubezpieczeniowych oraz dokumentów dotyczących kosztów deklaracji celnych i wiz.

Fundacja na podstawie § 5 ust. 2 zawartych umów miała obowiązek zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków równocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł.

Wydatki objęte badaniem zrealizowane w latach 2021-2022 w ramach I i II modułu zostały udokumentowane dowodami źródłowymi potwierdzającymi koszty zakupu towarów i usług na terenie Polski oraz dowodami źródłowymi obcojęzycznymi w postaci m.in. faktur, rachunków, list uczestników, potwierdzeń dostawy lub potwierdzeń zapłaty wraz z dołączonymi do nich notami księgowymi sporządzonymi w języku polskim. Badaną próbą objęto pięć dowodów księgowych dotyczących wydatków poniesionych w Polsce oraz 51 dowodów księgowych obcojęzycznych potwierdzających wydatki partnera kenijskiego w 2021 r. Próba dotycząca

2022 r. objęła cztery wydatki zrealizowane przez Fundację w kraju oraz 52 wydatki podmiotu HAART Kenya, wykazane w sprawozdaniu przesłanym do MSZ.

W obu umowach dotacji w § 8 ust. 3 zobowiązano zleceniobiorcę do opisywania dokumentacji finansowo-księgowej, związanej z realizacją projektu, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 uor, a dodatkowo opis powinien zawierać informacje wskazane we wzorze sprawozdania z wykonania projektu, stanowiącego załącznik nr 6 do umowy. W przedmiotowym załączniku wskazano, iż każdy dokument finansowy związany z realizacją projektu powinien zawierać sporządzony w sposób trwały opis zawierający informacje: w ramach której pozycji budżetowej pokryta została wydatkowana kwota, z jakich środków wydatkowana kwota została pokryta oraz jakie było przeznaczenie zakupionych towarów, usług lub innego rodzaju opłaconej należności. Informacja powinna być podpisana przez osobę odpowiedzialną za sprawy dotyczące rozliczeń finansowych organizacji lub podmiotu. Dokumenty finansowe wystawione w walucie obcej powinny w opisie dokumentu dodatkowo określać łączną kwotę płatności/wydatku w walucie obcej, zastosowany kurs wymiany walut w PLN oraz łączną kwotę wydatku w PLN.

Dowody księgowe potwierdzające koszty poniesione w Polsce posiadały trwały opis o sfinansowaniu ze środków otrzymanej dotacji z MSZ wraz ze wskazaniem numeru działania i pozycji, której dany koszt dotyczył. Koszty te zostały ujęte w zapisach odpowiednich kont księgi głównej, zgodnie z Polityką rachunkowości Fundacji.

Do kopii dokumentów finansowych sporządzonych w języku angielskim dołączono natomiast na odrębnej kartce opisy, zawierające nazwę projektu, informację o współfinansowaniu ze środków programu polskiej pomocy rozwojowej MSZ, datę wystawienia dokumentu źródłowego obcojęzycznego i jego numer, rodzaj kosztów (administracyjne lub programowe), nazwę działania, którego ten koszt dotyczył, szczegółowy opis faktury, wartość całkowitą dokumentu księgowego wyrażoną w walucie polskiej oraz w euro i/lub w walucie kenijskiej, a także zastosowany kurs wymiany walut. Każda z not objętych badaniem zawierała adnotację, iż wydatek został sprawdzony pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym wraz z podpisem Prezesa Fundacji i datą weryfikacji.

Prezes wyjaśnił, iż dokumentacja finansowa od partnera z Kenii była różnej wielkości i na części tejże dokumentacji nie było możliwe zrobienie takiego opisu. Opisanie części dokumentów i pozostawienie części nieopisanej nie było możliwe, gdyż coroczny audyt końcowy wykazałby nieścisłości i podejrzenie podwójnego finansowania właśnie ze względu na brak opisów części dokumentów. Racjonalnym rozwiązaniem kompromisowym było przygotowanie opisu tak jak zostało to przygotowane i przedstawione do kontroli.

(akta kontroli tom I str. 327-436, tom II str. 404-405, tom III str. 3-445)

Fundacja na podstawie § 5 ust. 2 umów zawartych na realizację I i II modułu miała obowiązek zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem tych samych wydatków równocześnie ze środków dotacji i z innych źródeł.

Prezes wyjaśnił, iż w czasie trwania ww. projektów realizowanych na podstawie umowy dotacji z MSZ, Fundacja HAART Poland nie korzystała z innych dotacji, poza dotacją przyznaną na produkcję filmu edukacyjnego wraz z materiałami promocyjnymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, która nie była powiązana z realizacją ww. projektów.

(akta kontroli tom I str. 70-82, 181-193, tom. II str. 393-399)

W § 5 ust. 3 umów zawartych z MSZ wskazano, iż zleceniobiorca wydatkując środki w walutach innych niż złoty stosuje faktyczny kurs wymiany banku komercyjnego lub kantoru, zgodnie z którym została przeprowadzona operacja kupna/sprzedaży waluty obcej. Środki otrzymane w 2021 r. z MSZ w wysokości 606 589,98 zł Fundacja przewalutowała na euro po kursie 4,6105 zł, a następnie kwotę 131 567,07 euro

przekazała na rachunek bankowy HAART Kenya. Partner kenijski otrzymane środki przewalutował następnie w dwóch transzach⁷ na szylingi kenijskie⁸ po kursie 128,20 KES oraz 125 KES. Środki z dotacji otrzymanej w 2022 r. w wysokości 724 867,73 zł Fundacja przewalutowała na euro po kursie 4,6623 zł i przekazała w kwocie 155 476,21 euro na rachunek HAART Kenya. Partner kenijski przewalutował te środki na walutę kenijską po kursie 121,5 KES.

Powyższe przewalutowania nie zostały wykazane na notach wewnętrznych dołączonych do dowodów źródłowych obcojęzycznych z 2021 r., gdyż zawierały jedynie kurs wymiany waluty polskiej na kenijską.

Prezes wyjaśnił, iż koordynator projektu zaproponował, aby w dowodach wewnętrznych Fundacji wykazać tylko walutę, w której otrzymana była dotacja oraz walutę, w której dotacja została wydana. Kurs był obliczany na podstawie sumy przewalutowania z PLN na euro oraz z euro na KES. Prezes wskazał również, iż bank kenijski, w którym partner posiadał rachunek bankowy nie oferował w 2021 r. wyliczeń kursu z PLN na KES, a Fundacja nie uzyskała dodatkowego dochodu na wymianie walut, gdyż wydatki kenijskie były rozliczane według kursu rzeczywistego, po jakim wymieniono kwotę dotacji.

(akta kontroli tom I str. 437-464)

4. W okresie objętym kontrolą za prowadzenie dokumentacji księgowej na rzecz Fundacji odpowiadało biuro rachunkowe. Polityka rachunkowości została wprowadzona zarządzeniem Prezesa Fundacji HAART Poland z dnia 26 lipca 2018 r. oraz uzupełniona uchwałami Zarządu Fundacji z 19 sierpnia oraz z 23 sierpnia 2021 r. w sprawie wprowadzenia zmian zasad prowadzenia księgowości i sprawozdawczości, którymi ustalono nową procedurę ewidencjonowania wydatków ponoszonych przez partnerów Fundacji w ramach uzyskanych przez nią dofinansowań, na kontach pozabilansowych nr 900 i 901.

Zgodnie z umowami zawartymi z MSZ, Fundacja była zobowiązana do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej projektu, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o rachunkowości, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

Biuro rachunkowe prowadziło w latach 2021-2022 wyodrębnioną ewidencję księgową w zakresie poniesionych przez Fundację wydatków sfinansowanych ze środków otrzymanej dotacji, z tym, że na kontach księgi głównej zaksięgowano jedynie wydatki poniesione przez Fundację w Polsce. Na podstawie not księgowych nr 1/2021 z 31 grudnia 2021 r. na kwotę 525 006,77 zł oraz nr 1/2022 z 31 grudnia 2022 r. na kwotę 809 589,61 zł wystawionych przez podmiot HAART Kenya, poszczególne wydatki wchodzące w skład tych not ujęto na koncie pozabilansowym 901.

Na kontach księgi głównej Fundacji nie zostały zaksięgowane dwie wyżej wymienione noty księgowe, wystawione przez partnera kenijskiego, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom II str. 3-37, 46-82, 97-159)

5. Obie umowy dopuszczały w § 5 ust. 4 możliwość zmiany wysokości kosztów poszczególnych pozycji budżetowych oraz dodawanie nowych pozycji budżetowych, jeżeli jest to niezbędne do zrealizowania projektu, z zastrzeżeniem, że suma wydatków w kategorii kosztów administracyjnych wykazana w sprawozdaniu z wykonania projektu nie może być większa od sumy kosztów administracyjnych określonej w umowie. W umowie dotyczącej realizacji I modułu koszty administracyjne określono na poziomie 100 600 zł (co stanowiło 14,8% wszystkich kosztów projektu), a koszty programowe wyniosły 578 100 zł. W budżecie realizowanym w 2021 r. dokonano przesunięć pomiędzy pozycjami i działaniami.

⁷ W dniu 5 listopada 2021 r. przewalutowano kwotę 65 758,00 euro, a 1 grudnia 2022 r. kwotę 65 759,07 euro.

⁸ Dalej: KES.

W Działaniu nr 1 „Szkolenia zawodowe dla młodzieży i dorosłych” – zaplanowano w budżecie wydatki w wysokości 217 680 zł, wydatkowano natomiast 180 959,27 zł, co Fundacja uzasadniała zbyt późnym ogłoszeniem wyników konkursu przez MSZ i trudnościami w szybkim rozpoczęciu przez studentów szkoleń zawodowych. Większość z nich rozpoczęła się dopiero w listopadzie lub grudniu 2021 r. W części budżetu dotyczącego Działania nr 2 „Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla kobiet i dzieci – ofiar handlu ludźmi”, zaplanowano wydatkowanie kwoty 261 210 zł, wydano zaś 218 860,61 zł. W części pozycji w tym działaniu poniesione koszty przekroczyły nieznacznie plan, a w trzech pozycjach wydatkowano znacznie mniejsze kwoty od zaplanowanych, co Fundacja uzasadniła przeszacowaniem potrzeb beneficjentek w tym zakresie. W Działaniu nr 3 „Zapewnienie wsparcia psychologicznego dla personelu HAART Kenya”, w pozycji nr 1 „Wynagrodzenie psychologa” zaplanowano w budżecie kwotę 18 000 zł, wydatkowano zaś 10 817,15 zł, co uzasadniono mniejszym niż zakładano zainteresowaniem terapią wśród pracowników. W pozycji nr 3 ww. Działania tj. „Szkolenie „team building” dla pracowników HAART Kenya”, zaplanowano kwotę 14 500 zł, poniesiono koszty wysokości 20 148,70 zł, co uzasadniono zbyt późnym zaplanowaniem ze strony organizacji partnerskiej tego szkolenia, w związku z czym nie udało się znaleźć dostawcy usług za kwotę określoną w budżecie. Fundacja dokonała przesunięcia oszczędności z innych pozycji na organizację tego szkolenia w wyższej cenie. Powyższe zmiany w poszczególnych działaniach i pozycjach dotyczyły łącznie 11,9% wydatków ogółem zaplanowanych na 2021 r.

W złożonym do MSZ sprawozdaniu za 2022 r. Fundacja wskazała, iż dokonano realokacji środków z szeregu działań w celu poprawy jakości świadczenia usług i efektywnej realizacji projektów. Na przykład fundusze przeznaczone na hospitalizację zostały przesunięte na pomoc prawną w celu zatrudnienia adwokata dla siedmiu ofiar handlu ludźmi. Środki przeznaczone na konsultacje psychiatryczne oraz zakup leków zostały przesunięte na wsparcie dostępu do opieki medycznej, ponieważ więcej ofiar potrzebowało tej właśnie formy pomocy. Dokonano również realokacji środków z Działania nr 1 „Kontynuacja szkoleń zawodowych”, do Działania nr 2 „Wspieranie zatrudnienia”, ponieważ szkolenia zakończyły się we wrześniu i środki z tej pozycji przeznaczono na wsparcie kursantów w postaci zakupu niezbędnych narzędzi do wykonywania zawodu, opłacenia czynszu, transportu czy zakupu żywności. W trakcie 2022 r. dokonano przesunięć środków w poszczególnych pozycjach kosztów administracyjnych i programowych nie zmieniając jednak w stosunku do planu kwoty kosztów administracyjnych. Zmniejszono jedynie nieznacznie kwotę poniesionych kosztów programowych, z zaplanowanych 753 260 zł wydatkowano bowiem 753 112,62 zł. Dokonane przesunięcia wydatków w ramach poszczególnych pozycji kosztów administracyjnych dotyczyły 5,5% tych kosztów. W kategorii wydatków programowych przesunięcia w 2022 r. wyniosły 8,6% zrealizowanych kosztów programowych. Koordynator projektu informował MSZ o planowanych zmianach w budżecie zarówno w trakcie realizacji I modułu jak i II modułu zadania.

(akta kontroli tom I str. 162-178, 261-284, tom II str. 227-281)

6. Zgodnie z zawartymi umowami Fundacja była zobowiązana do złożenia w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji projektu sprawozdania z wykonania projektu. Obowiązki sprawozdawcze z realizacji I i II modułu zrealizowano w terminie przewidzianym w umowie. Fundacja przesłała do MSZ 30 stycznia 2022 r. sprawozdanie końcowe sporządzone w aplikacji eGranty z realizacji I modułu za 2021 r., a sprawozdanie za 2022 r. z realizacji II modułu zostało przekazane do MSZ 30 stycznia 2023 r. Po weryfikacji obu sprawozdań, Fundacja przesłała 20 marca 2022 r. korektę sprawozdania za 2021 r. oraz 23 marca 2023 r. korektę za 2022 r. Objęte badaniem źródłowe dokumenty finansowo-księgowe potwierdzające

poniesione wydatki w latach 2021-2022 były ujęte w wykazach wydatków stanowiących załącznik do obu sprawozdań.

(akta kontroli tom II str. 160-169)

7. W związku z przeprowadzoną przez MSZ weryfikacją sprawozdania końcowego za 2021 r., Fundacja złożyła korektę sprawozdania wraz z wyjaśnieniami, a następnie otrzymała akceptację sprawozdania⁹, w której określono niewykorzystaną kwotę dotacji w wysokości 82 711,87 zł. W dniu 28 stycznia 2022 r. dokonano zwrotu kwoty 1128,60 zł oraz 31 marca 2022 r. kwoty 81 583,27 zł na rachunek bankowy MSZ tytułem niewykorzystanych środków dotacji wraz z odsetkami w wysokości 1189 zł¹⁰. Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa przyczyną niepełnego wykorzystania dotacji w tym okresie była opóźniona informacja o przyznaniu dotacji na projekt, który miał się rozpocząć 1 czerwca 2021 r., co z kolei spowodowało, że nie było już możliwe zapisanie beneficjentów na kursy/semestr szkolny, który zaczynał się w czerwcu i lipcu 2021 r. i zostałyby ukończone przed końcem projektu. Partner kenijski, bez konsultacji z koordynatorem projektu w Polsce, zdecydował się na zapisanie beneficjentów na kolejny dostępny semestr szkolny, który zaczynał się w miesiącach jesiennych (wrzesień-listopad 2021 r.) i opłacenie ich edukacji według wskazań projektu. Nie uwzględniono, że koniec semestru jesiennego jest w kolejnych miesiącach 2022 r., co było niezgodne z umową.

Prezes wyjaśnił, iż Fundacja dokonała zwrotu dotacji w kwocie 81 583,27 zł ze środków dotacji otrzymanej na realizację II modułu. Fundacja nie zwracała się do podmiotu HAART Kenya o zwrot ww. kwoty, a pomniejszyła o taką kwotę środki na realizację zadań przez podmiot kenijski (przy zachowaniu struktury wydatków). Prezes ponadto wskazał, iż środki te nie były niewykorzystane a zakwestionowane przez MSZ, które po weryfikacji uznało, że wydatki te zostały poniesione po zakończeniu modułu I i tym samym nie mogły być zakwalifikowane przez Ministerstwo. Zdaniem Prezesa podmiot kenijski wydał te środki na działania projektowe.

W 2022 r. Fundacja również nie wykorzystwała całości środków otrzymanych na realizację II modułu zadania i 30 stycznia 2023 r. dokonała zwrotu kwoty 147,38 zł na rachunek bankowy MSZ, tj. w terminie wskazanym w umowie dotacji.

Prezes wyjaśnił, iż zwrot tych środków wynikał z przeszacowania kosztów projektu zaplanowanych na 2022 r.

Fundacja nie uzyskała przychodów w związku z realizacją I i II modułu, ponieważ środki otrzymanej dotacji były zdeponowane na rachunkach nieoprocentowanych.

(akta kontroli tom II str. 170-222, 393-399)

8. W złożonej 6 czerwca 2021 r. przez Fundację ofercie w konkursie Polska pomoc rozwojowa 2021, zakładano osiągnięcie następujących rezultatów projektu:

- 25 osób rozpocznie kształcenie zawodowe oraz techniczne,
- 35 osób weźmie udział w treningu umiejętności życiowych,
- 12 dzieci będzie mieć zapewnioną kontynuację edukacji do końca roku 2021,
- 52 kobiety ocalałe z handlu ludźmi będą miały dostęp do opieki medycznej, psychologicznej oraz prawnej,
- 25 pracowników HAART Kenya będzie miało dostęp do regularnego wsparcia psychologicznego.

⁹ Pismo nr DWR.4410.82.2021/14 z 29 marca 2022 r.

¹⁰ W umowie dotacji w § 13 ust. 1 wskazano, iż kwotę dotacji niewykorzystaną do 31 grudnia 2021 r. Zleceniobiorca jest zobowiązany zwrócić w terminie 30 dni od dnia zakończenia projektu. W wyżej powołanym piśmie Departamentu Współpracy Rozwojowej MSZ, dotyczącym akceptacji sprawozdania, wskazano, iż zwrotu kwoty 81 583,27 zł należy dokonać w terminie 15 dni od daty przedmiotowego pisma tj. od 29 marca 2022 r.

Przed podpisaniem umowy z MSZ Fundacja wskazała na trudności w realizacji ww. wskaźników i po uzyskaniu akceptacji opiekuna projektu zaplanowano osiągnięcie rezultatów projektu w 2021 r. w wymiarze:

- 18 osób rozpocznie kształcenie zawodowe oraz techniczne,
- 28 osób weźmie udział w treningu umiejętności życiowych,
- 12 dzieci będzie mieć zapewnioną kontynuację edukacji do końca 2021 r.,
- 51 kobiet ocalałych z handlu ludźmi będzie miało dostęp do opieki medycznej, psychologicznej oraz prawnej,
- 25 pracowników HAART Kenya będzie miało dostęp do regularnego wsparcia psychologicznego.

W złożonym za 2021 r. sprawozdaniu końcowym z realizacji projektu Fundacja wskazała, że cele bezpośrednie zostały osiągnięte w określonym w ofercie wymiarze, a część celów została osiągnięta w wymiarze wyższym. Fundacja poinformowała o realizacji założonych w projekcie celów i osiągnięciu następujących rezultatów wraz z liczbowym określeniem skali zrealizowanych działań:

- zwiększenie dostępu grup zagrożonych wykluczeniem do kształcenia zawodowego i technicznego – wskaźnik osiągnięty: 59 osób rozpoczęło szkolenia zawodowe oraz techniczne;
- zwiększenie dostępu do wiedzy z zakresu umiejętności życiowych osób z grup zagrożonych wykluczeniem – wskaźnik osiągnięty: 55 osób wzięło udział w 12-dniowym treningu umiejętności życiowych;
- zapewnienie dostępu do usług edukacyjnych – wskaźnik osiągnięty: 46 dzieci w szkołach podstawowych oraz średnich zostało wspartych w zakresie opłat za czesne, zapewnienie materiałów edukacyjnych, ubrań czy transportu;
- zapewnienie dostępu do podstawowych usług medycznych, psychologicznych i prawnych dla kobiet ocalałych z handlu ludźmi – wskaźnik osiągnięty: 47 kobiet i dzieci otrzymało wsparcie medyczne głównie w zakresie konsultacji lekarskich, zakupu leków i wizyt kontrolnych, 18 kobietom i dzieciom zapewniono ubezpieczenie zdrowotne na czas trwania projektu, 40 kobiet otrzymało wsparcie psychologiczne, w tym osiem kobiet skorzystało z pomocy i leczenia psychiatrycznego, pięć kobiet w ciąży otrzymało wsparcie w zakresie pomocy medycznej oraz zakupu wyprawki dla dziecka, 47 kobiet otrzymało dostęp do pomocy prawnej;
- zapewnienie regularnego wsparcia psychologicznego dla personelu narażonego na wypalenie zawodowe – wskaźnik osiągnięty: 11 pracowników regularnie korzystało z sesji indywidualnych z psychologiem, odbyło się dziewięć sesji grupowych dla pracowników z różnych działów HAART Kenya.

W sprawozdaniu z realizacji projektu w 2021 r. wykazano, iż osiągnięcie zakładanych celów w mniejszym wymiarze od planowanych w zakresie zapewnienia dostępu do usług medycznych, psychologicznych i prawnych dla kobiet ocalałych z handlu ludźmi, polegającego na wsparciu opłacania składki ubezpieczenia zdrowotnego, spowodowane było tym, że część beneficjentów nie wyraziła zgody na udział w tym konkretnym projekcie. Projekt zakładał bowiem opłacanie ubezpieczenia przez kilka miesięcy, a beneficjent zobowiązywał się do opłacania kolejnych miesięcy z własnych środków.

W niższym wymiarze zrealizowano również w 2021 r. działanie polegające na zapewnieniu regularnego wsparcia psychologicznego dla personelu HAART Kenya, co było spowodowane mniejszym niż zakładano zainteresowaniem terapią wśród pracowników.

(akta kontroli tom I str.)

W złożonej do MSZ ofercie w ramach realizacji II modułu Fundacja wskazała następujące zakładane rezultaty projektu:

- 25 osób będzie kontynuowało kształcenie zawodowe oraz techniczne,
- 60 osób będzie miało dostęp do profesjonalnego wsparcia konsultantów ds. zatrudnienia i funduszu wsparcia w podjęcie zatrudnienia,
- 25 osób otrzyma wsparcie na otwarcie własnej działalności,
- 5 dzieci będzie kontynuowało edukację szkolną,
- 60 kobiet ocalałych z handlu ludźmi będzie mieć dostęp do opieki medycznej, psychologicznej oraz prawnej,
- 25 pracowników HAART Kenya będzie miało dostęp do regularnego wsparcia psychologicznego.

W załączniku nr 2 do umowy wskazano objęcie poszczególnymi działaniami następującą liczbę osób:

- 59 osób będzie kontynuować kształcenie zawodowe oraz techniczne,
- 60 osób będzie miało dostęp do profesjonalnego wsparcia konsultantów ds. zatrudnienia i funduszu wsparcia w podjęcie zatrudnienia,
- 25 osób otrzyma wsparcie na otwarcie własnej działalności,
- 5 dzieci będzie kontynuowało edukację szkolną,
- 65 kobiet ocalałych z handlu ludźmi będzie miało dostęp do opieki medycznej, psychologicznej oraz prawnej,
- 25 pracowników HAART Kenya będzie miało dostęp do regularnego wsparcia psychologicznego.

Fundacja w złożonym do MSZ sprawozdaniu z realizacji projektu w 2022 r. wykazała osiągnięte rezultaty w następującym wymiarze:

- 58 osób kontynuowało naukę, a 55 osób ukończyło szkolenia zawodowe oraz techniczne,
- 76 osób otrzymało wsparcie podczas poszukiwania zatrudnienia na rynku pracy,
- 43 osoby otrzymały wsparcie w otwarciu własnej działalności,
- 8 dzieci w szkołach podstawowych oraz średnich zostało wspartych w zakresie opłat za czesne, zapewnienie materiałów edukacyjnych, ubrań czy transportu, 70 kobiet i dzieci objęto wsparciem medycznym, 80 kobiet objęto wsparciem psychologicznym, 18 kobietom i dzieciom zapewniono ubezpieczenie zdrowotne na czas trwania projektu, 6 kobiet skorzystało z pomocy i leczenia psychiatrycznego, 6 kobiet w ciąży otrzymało wsparcie w zakresie pomocy medycznej oraz zakupu wyprawki dla dziecka, 35 kobiet i 4 dzieci otrzymało dostęp do pomocy prawnej,
- 18 pracowników HAART korzystało z sesji indywidualnych i/lub grupowych z psychologiem.

Powołane wyżej odstępstwa osiągniętych rezultatów od zakładanych efektów projektu nie wpłynęły na poziom rozliczenia dotacji przez MSZ.

(akta kontroli tom I str. 83-101, 162-178, 194-212, 261-284, tom II str. 227-281)

9. W § 9 ust. 1 umów dotacji Fundacja została zobowiązana do informowania, że projekt jest współfinansowany ze środków otrzymanych od MSZ oraz do umieszczania znaku graficznego „Polska pomoc”, zgodnie z „Wytocznymi dotyczącymi informowania o projektach oraz znakowania projektów realizowanych w ramach polskiej współpracy rozwojowej”, stanowiącymi załącznik nr 7 do umowy, oraz zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub państwowych funduszy celowych¹¹. Zgodnie z pkt 1.3 ww. załącznika obowiązek stosowania znaku graficznego „Polska pomoc” dotyczy wszystkich podmiotów, które otrzymały środki finansowe na realizację projektów i innych przedsięwzięć z zakresu współpracy

¹¹ Dz. U. poz. 953 ze zm.

rozwijowej. Fundacja zamieściła na swojej stronie internetowej znak graficzny „polska pomoc”, jak również umieściła go na zakupionym ze środków dotacji sprzęcie i elementach wyposażenia, takich jak sprzęt komputerowy, drukarka czy szafy na dokumenty. Powyższe sprzęty znajdowały się zarówno w siedzibie Fundacji w Polsce jak i w siedzibie partnera kenijskiego.

Znak graficzny „Polska pomoc” był eksponowany ponadto podczas działań realizowanych w ramach projektu, poprzez umieszczenie tego znaku na listach uczestników zajęć i szkoleń, na listach zwrotów finansowych za koszty podróży, na muralach w miejscach publicznych, na zdjęciach z realizacji projektu promowanych w mediach społecznościowych, w filmie dokumentalnym oraz na plakatach realizowanych w ramach projektu.

Zgodnie z pkt 1.16 powołanego powyżej załącznika podmioty, które otrzymały środki finansowe na realizację projektów i innych przedsięwzięć z zakresu współpracy rozwojowej na podstawie umowy dotacji, były zobowiązane do zamieszczania na swojej stronie internetowej wskazanych w tym punkcie informacji. Na stronie internetowej Fundacji nie zamieszczono części wymaganych informacji tj. wartości finansowania lub dofinansowania oraz całkowitej wartości zadania, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom II str. 283-389)

10. Podczas realizacji w Kenii w latach 2021-2022 przedmiotowego projektu nie wystąpiły istotne przeszkody mogące uniemożliwić wykonanie zaplanowanych działań lub osiągnięcie zaplanowanych celów.

Prezes Fundacji wyjaśnił, iż w trakcie realizacji projektów w latach 2021-2024 nie wystąpiły problemy związane z interpretacją postanowień umów zawartych z MSZ, prowadzeniem ewidencji księgowej, współpracy z partnerem bądź zabezpieczenia przed podwójnym finansowaniem. Prezes wskazał, iż podczas trwania projektu Fundacja prowadziła regularne konsultacje z opiekunem projektu, który w stały, adekwatny do potrzeb sposób udzielał odpowiedzi na pytania, które były bardzo przydatne w realizacji projektu.

(akta kontroli tom II str. 390-392)

11. W latach 2021-2024 (do zakończenia kontroli NIK) w Fundacji nie została przeprowadzona kontrola zadania publicznego przez MSZ. Zgodnie z § 11 ust. 1 zawartych umów, Zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania projektu przez Zleceniobiorcę, w tym wydatkowania przekazanej dotacji, a kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji projektu oraz po jego zakończeniu do czasu ustania obowiązku przechowywania dokumentacji związanej z realizacją projektu¹².

Prezes wskazał, iż Fundacja raportowała do MSZ postępy realizacji projektu drogą mailową, a w sytuacji potrzebnych konsultacji w konkretnej sprawie poprzez kontakt telefoniczny, nie miała jednak miejsca kontrola, o której mowa w § 11 umowy dotacji. Ponadto Prezes wyjaśnił, iż po zakończeniu I i II modułu w latach 2021-2022, Fundacja złożyła sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji projektu oraz w ramach rozliczenia projektu udostępniła MSZ stosowne dokumentacje zdjęciowe i filmowe z realizowanych zadań projektowych m.in. poprzez dostęp do dysku Google Drive. Zdaniem Prezesa po stronie Fundacji miały miejsce czynności związane z udostępnieniem MSZ danych pozwalających na kontrolę w opisanym zakresie. W związku z weryfikacją sprawozdania przeprowadzoną przez MSZ po zakończeniu I i II modułu, Fundacja nie przedkładała dokumentów finansowo-księgowych do kontroli, a jedynie przedłożyła zestawienie dokumentów w formie pliku Excel.

¹² Tj. przez 5 lat, licząc od początku roku następującego po roku, w którym nastąpiło zakończenie realizacji projektu.

12. Obie umowy dotacji w § 7 ust. 2 zobowiązywały Fundację, aby w przypadku przepływu środków finansowych do partnera, zawarła przed przekazaniem tych środków umowę określającą zasady i warunki partnerstwa. Do dokumentów ofertowych przedłożonych do MSZ Fundacja dołączyła, sporządzony w języku angielskim, list intencyjny zawarty z podmiotem HAART Kenya z siedzibą w Nairobi z 26 kwietnia 2021 r., w którym strony potwierdziły gotowość do zostania partnerami w celu wdrożenia projektu zatytułowanego „Let us have a future! Zwiększenie dostępu do podstawowych usług społecznych, kształcenia zawodowego i stabilnego zatrudnienia wśród kobiet, które przeżyły handel ludźmi oraz młodzieży zagrożonej wykluczeniem”.

(akta kontroli tom I str. 142-145, tom II str. 393-402)

Fundacja zawarła 3 września 2021 r. umowę grantową nr HAART/01/2021 z podmiotem HAART Kenya, w której strony określiły, iż celem tej umowy jest umożliwienie HAART Kenya korzystania ze wsparcia finansowanego przez MSZ. Cele, działania i budżet projektu zostały wykazane w załącznikach do umowy zawierających wskaźniki projektu (załącznik A), budżet projektu (załącznik B) oraz obowiązki partnerskie (załącznik C). W umowie wskazano kwotę grantu w wysokości 606 589,98 zł, której przekazanie miało nastąpić w jednej racie 14 dni po otrzymaniu przez Fundację dotacji na projekt z MSZ. W związku z realizacją II modułu, strony zawarły kolejną umowę grantową w dniu 2 kwietnia 2022 r., określającą kwotę grantu w wysokości nieprzekraczającej 806 460 zł. W dalszej części umowy strony wskazały, jednakże, iż dotacja zostanie przekazana w jednej racie w wysokości 724 876,73 zł w terminie 30 dni po jej otrzymaniu¹³.

Prezes Fundacji wyjaśnił, że „umowa zawarta z partnerem Fundacji, została nazwana grantową ze względu na przedmiot realizacji tej umowy, ale była to umowa partnerska. Świadczy o tym między innymi punkt 1 – cel umowy (w umowie z roku 2022 oraz w umowie z roku 2021), w którym jest zapisane, że Fundacja HAART Kenya korzysta z wsparcia finansowego udzielanego przez MSZ. Również w liście intencyjnym z dnia 26 kwietnia 2021 roku w art. 3 zawarte są zapisy, że Fundacja HAART Poland i HAART Kenia zawrą umowę o partnerstwie – co zostało wyegzekwowane przez tzw. Umowy grantowe”. Dodatkowo w piśmie z 5 września 2024 r. Prezes wyjaśnił, iż zgodnie z zapisami listu intencyjnego strony miały zawrzeć umowę o partnerstwie, która określi cel projektu, zadania i obowiązki lidera projektu, zadania i obowiązki partnera projektu w związku z wdrażaniem projektu, zakres i zasady finansowania projektu, reguły komunikacji i przepływu informacji oraz zasady podejmowania decyzji partnerskich. Wszystkie te elementy, zdaniem Prezesa, znalazły się w umowach z 2021 r. oraz 2022 r., a umowy te mówią o sposobie i zakresie współpracy między HAART Polska i HAART Kenia, zadaniach i obowiązkach stron oraz celach podjętej współpracy. Prezes wskazał ponadto, że proces przekazywania wsparcia ani negocjacji umowy nie miał charakteru postępowania grantowego, zaś umowa zawiera cechy umowy partnerskiej, a jedynymi cechami sugerującymi, że umowa ma charakter grantowy jest przekazanie pieniędzy oraz użycie niewłaściwego słowa „grant”. Oświadczył również, iż wolą i zamiarem stron było zawarcie umowy partnerskiej i tak też ją interpretowano jako umowę dotyczącą wspólnego realizowania zadania. Wolę tę potwierdzają również powiązania i partnerski charakter współpracy poza zawartymi umowami. Zgodnie z ww. umowami grantowymi, ramy projektu zostały zawarte w załączniku A i pokrywały się one ze wskaźnikami ujętymi w formularzach szczegółowego opisu działań w projekcie, będących załącznikami nr 2 do obu umów dotacji.

¹³ Obie umowy grantowe (Grant Agreement) zostały sporządzone w języku angielskim i strony wskazały w nich, iż w przypadku tłumaczenia umowy na inny język, wersja angielska będzie wersją główną (rządzającą).

(akta kontroli tom II str. 401-434)

Fundacja przekazała 22 października 2021 r. podmiotowi HAART Kenya środki otrzymane w ramach realizacji I modułu w wysokości 131 567,07 euro. Na realizację zadań w ramach II modułu środki w wysokości 155 476,21 euro zostały przekazane w dniu 19 kwietnia 2022 r. Środki w euro stanowiące równowartość kwoty dotacji zawartej w umowie grantowej zostały przekazane na rachunek bankowy podmiotu HAART Kenya, w terminie wskazanym w umowie tj. 14 dni od otrzymania środków z MSZ¹⁴. W umowie grantowej zawartej w 2022 r. wskazano natomiast 30-dniowy termin przekazania środków, który to termin nie został jednak przez Fundację dotrzymany, ponieważ środki z MSZ otrzymała ona 15 marca 2022 r.

Nadzór Fundacji nad działaniami partnera prowadzony był poprzez wymianę korespondencji e-mail, spotkania w formie wideokonferencji oraz w trakcie wizyt koordynatorów projektu w Kenii. Prezes wskazał, iż w 2021 r. spotkania za pomocą komunikatora do rozmów wideo, przedstawiciele obu organizacji lub koordynatorzy projektu po stronie polskiej i kenijskiej, odbywali z cotygodniową częstotliwością, a w 2022 r. z odbywały się one co miesiąc.

W latach 2021-2022 na stanowisku koordynatora projektu Fundacja zatrudniała dwie osoby¹⁵.

Koordynator projektu odbył w czasie realizacji I i II modułu dwie wizyty kontrolne w Kenii (w dniach od 19 listopada do 3 grudnia 2021 r. oraz od 17 września do 2 października 2022 r.).

(akta kontroli tom II str. 435-450)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Fundacji w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelne i niezgodne z przepisami uor oraz umowami dotacji nr: DWR/PPR2021/019/2/2021 z 29 września 2021 r. oraz DWR/PPR2021/019/2/2022 z 4 marca 2022 r. prowadzenie ewidencji księgowej projektu. Zarówno w księgach rachunkowych 2021 r., jak i 2022 r. zarejestrowano w ciężar kosztów przekazanie środków na rachunek bankowy partnera kenijskiego w kwocie odpowiednio 606 589,98 zł oraz 723 073,21 zł, pomimo że nie było wówczas podstaw do księgowania tych kwot w ciężar kosztów, gdyż środki te zostały przekazane na realizację działań na podstawie umowy partnerskiej i podlegały rozliczeniu.

Faktyczne wydatki poniesione przez partnera kenijskiego wyniosły odpowiednio 525 006,77 zł i 809 589,61 zł i wynikały z not księgowych nr: 1/2021 i 1/2022 wystawionych 31 grudnia 2021 r. i 31 grudnia 2022 r., tj. w 2021 r. były niższe o 81 583,21 zł, a w 2022 r. wyższe o 86 516,40 zł od zaewidencjonowanych w kosztach Fundacji. Tym samym księgi rachunkowe nie odzwierciedlały stanu faktycznego i w tej części nie były prowadzone prawidłowo i rzetelnie.

Zgodnie z § 8 ust. 1 umowy dotacji z 2021 i z 2022 r. Zleceniobiorca jest zobowiązany do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej projektu, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy o rachunkowości, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Art. 20 ust. 1 uor stanowi, że do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym. Ponadto zgodnie z art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁶, jednostki, którym została udzielona dotacja, o której mowa w art. 150 i art. 151 ust. 1, są

¹⁴ Fundacja otrzymała kwotę dotacji 678,7 tys. zł z MSZ 11 października 2021 r.

¹⁵ Pierwsza z tych osób była zatrudniona w Fundacji od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r., druga - w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r.

¹⁶ Tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 (dalej: ufp).

obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków.

Fundacja wykazała w sprawozdaniach, przesłanych do MSZ z realizacji I i II modułu, wydatki zrealizowane w Polsce oraz w Kenii. Przedłożone do kontroli dokumenty źródłowe, potwierdziły poniesione przez partnera kenijskiego koszty, które zostały sfinansowane ze środków dotacji, koszty te jednak nie zostały odzwierciedlone w ewidencji księgowej Fundacji. Prezes przedłożył w toku kontroli dwie noty księgowe wystawione na rzecz Fundacji przez podmiot HAART Kenya, do których dołączono szczegółowe zestawienie wydatków. Obie noty, nr 1/2021 z 31 grudnia 2021 r. na kwotę 525 006,77 zł oraz nr 1/2022 z 31 grudnia 2022 r. na kwotę 809 589,61 zł, sporządzone w języku polskim i angielskim, zawierały dwa nieczytelne podpisy bez wskazania imienia i nazwiska osób podpisujących. Do not dołączono wydruki z konta pozabilansowego nr 900 (rozliczenia pozabilansowe dotacji – koszty całkowite) i 901 (rozliczenia pozabilansowe dotacji – koszty kwalifikowane) za 2021 i za 2022 r., potwierdzające zewidencjowanie na nim wydatków wskazanych w notach. Stwierdzono, że konta pozabilansowe 900 i 901 zostały utworzone we wrześniu 2024 r., tj. w trakcie kontroli NIK, na polecenie Prezesa Zarządu oraz dopiero we wrześniu 2024 r. dokonano księgowania na tych kontach poszczególnych wydatków zrealizowanych w Kenii.

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 4 umowy dotacji z 2021 i z 2022 r. wszystkie wydatki i koszty kwalifikowane projektu muszą być identyfikowalne i weryfikowalne, a zwłaszcza zarejestrowane w zapisach księgowych Zleceniobiorców i określone zgodnie z zasadami rachunkowości.

Zapis § 14 ust. 4 umów dotacji zawartych w 2021 i 2022 r. stanowi, iż przez wydatkowanie dotacji niezgodnie z warunkami umowy rozumie się wydatkowanie środków z naruszeniem zasad określonych w tej umowie, w szczególności zasad kwalifikowalności kosztów, o których mowa w § 4 ust. 1 umowy, lecz na cel projektu wskazany w umowie.

Prezes wyjaśnił, iż wydatki poniesione przez HAART Kenya zostały zaksięgowane na kontach pozabilansowych. Prezes wyjaśnił ponadto, iż przelew na zadania realizowane przez HAART Kenya był przez HAART Poland potraktowany jako jednorazowy koszt związany z dotacją DWR na rzecz Fundacji. Stwierdził również, że Fundacja nie mogła w swoich księgach ujmować wydatków Fundacji HAART Kenya, gdyż to nie Polska była stroną tej transakcji, a wydatki na rzecz Fundacji HAART Kenya zostały rozliczone jako koszt otrzymanej dotacji.

NIK zauważyła, że Fundacja nie spełniła wynikających z zawartych umów wymogów w zakresie prowadzenia ewidencji księgowej środków pochodzących z dotacji, ponieważ faktyczna kwota kosztów poniesionych na realizację projektów nie znalazła odzwierciedlenia w księgach rachunkowych Fundacji w latach 2021 i 2022.

(akta kontroli tom I str. 495-527, tom II str. 38-159, tom IV str. 3-169)

2. Niezamieszczenie na stronie Fundacji informacji o wartości finansowania otrzymanego z MSZ na realizację I i II modułu oraz o całkowitej wartości zadania, co było niezgodne z pkt 1.16 załącznika nr 7 do umów dotacji nr: DWR/PPR2021/019/2/2021 oraz DWR/PPR2021/019/2/2022. Na podstawie tego uregulowania Fundacja była obowiązana do zamieszczenia na swojej stronie internetowej barwy i godła Rzeczypospolitej Polskiej, znaku graficznego „polska pomoc”, informacji o treści: *Projekt współfinansowany z budżetu państwa w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych*, wraz z nazwą zadania, wartością finansowania lub dofinansowania oraz całkowitą wartością zadania oraz krótkim opisem zadania. Wymienione powyżej informacje zostały zamieszczone na stronie Fundacji, oprócz informacji o wysokości otrzymanego

finansowania oraz informacji o całkowitej wartości zadania, które było przez Fundację realizowane w latach 2021-2022.

Prezes Fundacji wyjaśnił, iż prawdopodobną przyczyną niezamieszczenia tych informacji na stronie internetowej było niewłaściwe rozumienie treści umowy lub jej zbyt pobieżna analiza dokonana przez koordynatorów projektu, którzy zobowiązani byli do zabezpieczenia obowiązków o charakterze technicznym, tj. takich jak ten wynikający z pkt 1.16 Załącznika nr 7 do umowy.

(akta kontroli tom. I str. 127-129, 236-238, tom II str. 283-388)

Uwagi i wnioski	W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:
Wnioski	1. Zamieszczenie na stronie internetowej Fundacji informacji o wartości finansowania otrzymanego ze środków MSZ i całkowitej wartości zrealizowanego zadania. 2. Ewidencjonowanie wszystkich wydatków i kosztów poniesionych ze środków dotacji otrzymanej z MSZ w ewidencji księgowej Fundacji.
Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 30 września 2024 r.

Kontroler:
Joanna Jabłońska-Chyła
Starszy inspektor kontroli państwowej
/podpisano elektronicznie/

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch
/podpisano elektronicznie/